

[Socialministeren.]

skellige punkter at forbedre arbejdsløsheds-kassernes ydelser og imødekommer dermed en del af de ønsker om ændring i arbejdsløshedslovgivningen, som i den senere tid er fremsat af arbejdsløsheds-kasserne. Den nærmere afgrænsning af de foreslåede ændringer er sket efter forhandling med Arbejdsløsheds-kassernes Samvirke.

De gældende understøttelsessatser stammer fra ændringen af arbejdsløshedsloven af 13. april 1960. De maksimale beløb for kassernes forskellige ydelser blev da — bortset fra brændselhjælpen — væsentligt forhøjet som følge af, at arbejdslønnen i tiden efter den senest forudgående forhøjelse i 1947 i urimelig grad var løbet fra arbejdsløshedsunderstøttelsen, der jo hidtil kun er blevet reguleret efter stigningen i pristallet. Det samme er sket nu, omend i mindre skala. Såfremt det hidtidige forhold mellem arbejdsløn og understøttelse skal opretholdes, hvad regeringen må anse for rettest, er en ny forhøjelse af dagpenge-satserne m. v. derfor påkrævet.

For at imødegå en lignende fremtidig forrykkelse af dette forhold foreslås det at forlade den hidtidige pristalsregulering af understøttelsen til fordel for en ordning, der automatisk vil give de arbejdsløse del i de lønmæssige forbedringer, som — ud over pristalsregulering — måtte blive opnået på arbejdsmarkedet. Den foreslåede ny regulering på grundlag af udviklingen i den gennemsnitlige arbejdsløn skal finde anvendelse på dagpengeunderstøttelsessatserne, børnetillægget og hjælpen til merudgifter ved dobbelt husførelse, men derimod ikke på husleje- og brændselshjælp, der fremdeles reguleres efter de særlige bolig- og brændselsindekser i pristallet.

Arbejdsløsheds-kasserne vil få ikke ubetydelige merudgifter som følge af den foreslåede forhøjelse af dagpengeunderstøttelsen m. v. Til delvis imødegåelse heraf foreslås en mindre ændring i tilskudssystemet, således at det offentliges refusion af kassernes såkaldte sociale udgifter forhøjes fra 80 pct. til 85 pct., dog begrænset til kasser med en gennemsnitlig ledighed på over 15 dage årlig.

Med hensyn til karenstidsbestemmelserne foreslås der indført adgang til i vedkommende kasses vedtægt at bestemme, at den nugældende sædvanlige karenstid på 6 dage

nedsættes med indtil 3 dage, således at en kasse herefter i sin vedtægt kan bestemme; at medlemmer af kassen skal kunne oppebære understøttelse efter 3 dages ledighed.

Der stilles dernæst forslag om graduering af brændselhjælpen, der efter den gældende bestemmelse udbetales med et engangsbetalt til medlemmer med 40 dages afkontrolleret ledighed i vinterhalvåret, d. v. s. 1. oktober-31. marts. Efter forslaget får medlemmer med mindre end 40 dages ledighed udbetalt en til deres ledighed svarende del af brændselhjælpen, og bl. a. ud fra administrative hensyn er forslaget udformet således, at den graduerede brændselshjælp også udbetales med et samlet beløb, så snart dette teknisk kan lade sig gøre efter udløbet af opsamlingsperioden.

Forslaget omfatter endvidere indførelse af ensartede maksimumsbetrag for husleje-hjælp i hele landet derved, at det nugældende maksimum i landdistrikterne hæves til det niveau, der gælder i den øvrige del af landet, bortfald af de nugældende regler om fradrag i husleje-hjælpen under hensyn til størrelsen af ægtefællens arbejdsindtægt, ophævelse af den nugældende ekstra ventetid på en måned for adgang til understøttelse til unge arbejdere, der er optaget i arbejdsløshedsforsikringen før deres 17. år, og endelig nogle ændringer af teknisk og redaktionel karakter.

Om såvel disse ændringer som om enkelt-hederne i de tidligere omtalte ændrings-forslag tillader jeg mig at henvide til bemærkningerne til lovforslaget, hvori der også nærmere er redegjort for de økonomiske konsekvenser af forslagene.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Endelig har jeg den ære for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om udvidelse og ombygning af institutionerne ved forsorgscentret for Sønderjylland.*

Baggrunden for dette forslag er den om-lægning og forbedring af forholdene på en række af åndssvageforsorgens institutioner, som er forudsat i en kommissionsbetæn-ning om åndssvageforsorgen, udarbejdet i årene 1954-58, og som folketinget har givet sin tilslutning ved vedtagelse af loven af 5. juni 1959 om forsorgen for åndssvage og

[Socialministeren.]

andre særlig svagtbegavede. Trangen til en reform af åndssvagevæsenet skyldtes bl. a. de — til trods for store ventelister — overbelagte institutioner, der væsentligst måtte tjene til opbevaring af patienter, og ønsket om at overgå til en mere behandlingspræget forsorg. På grundlag af rent skematiske opstillinger over, hvilke boligareal sundhedsmyndighederne måtte kræve pr. patient, havde kommissionen efter en foretagen pladsundersøgelse i 1956-1958 anslået, at de institutioner, der skulle have patienter boende, måtte ombygges eller udbygges for ca. 130 mill. kr.

Endvidere anlog kommissionen, at gennemførelse af de på daværende tidspunkt foreliggende planer og projekter for åndssvageskoler, beskæftigelsesskoler m. v. ville betyde en udgift på ca. 19 mill. kr. Kommissionen var klar over, at man med disse planer ikke dækkede behovet, som man på daværende tidspunkt vanskeligt kunne bedømme.

Folketingets behandling af lovforslaget var meget velvillig, da der var almindelig enighed om, at der måtte skabes mulighed for, at de åndssvage fik tilbudt samme hjælp fra samfundet som andre handicappede. Folketinget var ligeledes enig i, at forsorgen skulle gøres så behandlings- og oplæringspræget som muligt, og fandt, at den af kommissionen foreslåede undervisnings- og oplæringspligt til det 18. år burde udvides til at gælde til det 21. år, hvilket også blev lovfæstet.

Åndssvagekommissionens udgiftsberegninger tog deres udgangspunkt i en rent skematisk fastlæggelse af pladsbehovet og tog således ikke fuldt hensyn til den behandlingsprægede forsorg, vi nu har fået — eller rettere er i gang med at få — og havde blandt andet ikke kunnet tage i betragtning, at undervisnings- og oplæringspligten blev udstrakt til det 21. år. Beregningen tog, som det anførtes i betænkningen, kun sigte på patientforhold i snævrere forstand og omfattede derfor ikke funktionærforhold, køkkener, tekniske anlæg o. lign. Såvel disse forhold som den almindelige prisudvikling medfører, at kommissionens tal må betragtes som forældede. Må jeg sige det sådan, at kommissionens udgiftsbereg-

ning byggede på en udvidelse af forsorgens rammer, medens en gennemførelse af den vedtagne lov både betyder en ændring af indholdet og en udvidelse af rammerne.

Bestyrelsen for statens åndssvageforsorg, der efter loven skal være rådgivende for socialministeren, er gået i gang med planlægningen af forsorgens udbygning i lovens ånd. Forsorgen er geografisk opdelt i 11 centre, og hvert center skal have de fornødne institutioner til at dække de lokale behov for forsorg, behandling, undervisning og oplæring. For hvert center er der nedsat et planlægningsudvalg, men man har dog fremmet planlægningen mest for de centre, hvor behovet for en modernisering af forsorgen er størst. Derfor fremsættes nu først et lovforslag om udbygningen af centret omkring den gamle anstalt i Ribe-centret for Sønderjylland m. v. I åndssvagekommissionens betænkning havde man regnet med ca. 7,8 mill. kr. til Ribe og Løgumgård, men planlægningsudvalget er nået til ca. 21 mill. kr., og jeg tror, at folketinget efter gennemgang af forslaget vil være enig i, at et beløb af denne størrelsesorden vil være nødvendigt.

Ribeinstitutionens nuværende bygninger stammer hovedsageligt fra tiden lige efter århundredskiftet. Det er meget store bygninger i flere etager, og de er uegnede til boliger for patienter, da de ikke kan indrettes med små hjemlige afdelinger med en naturlig vekselvirkning i det daglige mellem indendørs og udendørs ophold. Derimod vil de kunne omdannes til at rumme lokaler til undervisnings- og uddannelsesformål, idet institutionen i Ribe ligesom andre gamle anstalter ganske savner lokaler til oplæring, optræning og undervisning af patienterne.

Der må derfor bygges nye bygninger til patientbeboelse og desuden en del personalebeboelse, nyt køkken, kedelhus m. v.

Institutionen Løgumgård er indrettet i huse, som næsten alle er bygget til andre formål. De er uhensigtsmæssigt indrettet og overbelagt ud over alle grænser — ved pladsundersøgelsen i 1956 den mest overbelagte institution.

På denne institution vil de gamle afdelinger kunne benyttes til patientbeboelse efter ombygning og en væsentlig nedskæ-

[Socialministeren.]

ring af belægningen. Her påtænkes bygget nye patientafdelinger til 40 patienter samt ny bygning til funktionærbeboelse.

Vi har i dag ikke nogen sikker oversigt over, hvad en tilsvarende udbygning af den interne forsorg i de øvrige centre vil medføre af udgifter, ligesom vi ikke i dag kan overse, hvor lang en årrække udbygningen af forsorgen må strække sig over. Byggearbejderne i Ribe forventes at kunne gennemføres i årene til og med 1967-68. Det folketingsudvalg, som jeg påregner bliver nedsat om lovforslaget, har jeg i sinde at give alle de oplysninger om den forestående udbygning, der kan gives på nuværende tidspunkt, og jeg er opmærksom på, at der kraftigt må sættes ind for at få et samlet nøjere overblik over de forventede udgifter ved forsorgens udbygning og en plan for den rækkefølge, der må skabes for projekterne. Jeg skal dog allerede nu oplyse, at bestyrelsen for statens åndssvageforsorg til socialministeriet har indstillet, at den næste store udbygning kommer til at omfatte centret omkring Brejning, og at bestyrelsen har anslået udgifterne her til ca. 50 mill. kr. Dette projekt gennemgås nu nøjere i socialministeriet, boligministeriet og sundhedsstyrelsen.

Mindst lige så vigtigt som udbygningen af den interne forsorg, der skal skabe forsvarelige forhold for de patienter, der må have ophold på institutioner, er udbygningen af skoler, børnehaver, oplæringssteder og værksteder for åndssvage, der med støtte fra deres hjem kan klare sig uden for institutionernes mure. Vi kan nok knap i dag overse, hvor meget disse støtteforanstaltninger kan komme til at betyde for de åndssvage, men vi har allerede erfaring for, at mange — forbavsende mange — får mulighed for at klare sig i tilværelsen, når de får den rette oplæring og eventuelt mulighed for arbejde i beskyttede virksomheder. Jeg påtænker derfor snarest at fremsætte et lovforslag om udbygning af forsorgens skolevæsen for et udgiftsbeløb på 75 mill. kr. Ved en gennemførelse af et skolebyggeri som præfabrikeret montagebyggeri regner vi med i løbet af en 5 års periode at skabe mulighed for, at den undervisningspligt for åndssvage børn, som loven foreskriver, kan realiseres. En

hurtig gennemførelse af skolebyggeriet vil medvirke til at klargøre, hvor mange pladser i interne institutioner der på lang sigt vil være brug for, fordi man som nævnt gennem undervisning og oplæring regner med at sætte mange i stand til at klare sig i tilværelsen.

Der er dog ingen risiko for, at man i de første år kommer til at indrette for mange pladser på interne institutioner, dels fordi man, ligesom sindssygeforsorgen, ved ombygningen af de gamle anstalter får en væsentlig reduktion af pladstallet, dels fordi forsorgen stadig har store ventelister og trods alle støtteforanstaltninger til hjemmeboende åndssvage må regne med, at institutionspladser vil være nødvendige for en stor gruppe af de åndssvage.

Med disse bemærkninger anbefales lovforslaget til velvillig og hurtig behandling i det høje ting.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændringer i lov om regulering af bymæssige bebyggelser [af Axel Kristensen m. fl].

Valgt blev: *Ove Hansen, Brodthagen, Erhard Jakobsen, Kai Jensen, Kolbjørn, Th. Mikkelsen, Peter Nielsen, Axel Ivan Pedersen, Grethe Philip, Axel Kristensen, Jens Chr. Christensen, Peter Larsen, Finn Poulsen, Gottschalck-Hansen, Adolph Sørensen, Thestrup og Arne Larsen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om oprettelse af et lægevidenskabeligt fakultet i Odense.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1025, fremsættelsen i tidenden sp. 3114).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Lis Groes: De to problemer, der i dag står på dagsordenen her i tinget, har en indre sammenhæng, så sandt som spørgsmålet om at skaffe de flest mulige den bedst mulige uddannelse vil belaste vor økonomi